

Joy Mogensens nytårstale til kulturen

Taler

Joy Mogensen
Kulturminister

Dato

10. december 2020

Sted

Sendt på DK4, og lagt på
DK4's youtubekanal

Omstændigheder

Kulturministerens nytårstale bliver nogle år holdt før nytår og andre år efter nytår. Talen er navngivet efter det år, som talen behandler.

“Ej blot til lyst.” Det står der over scenen på Gamle Scene på Det Kongelige Teater. Bare sådan lige, hvis der er nogen, der skulle være i tvivl. Men det tror jeg faktisk ikke, der er nogen, der er, her nu hvor jeg skal holde kulturens nytårstale.

Det er et privilegium, det har jeg glædet mig til, for jeg hedder Joy, og jeg er kulturminister her i Danmark. Det er et privilegium, men også en helt særlig tid at være det i, fordi at coronaen – og kampen for at holde virussen stangen – virkelig har sat sit præg, gjort det svært at få kulturen, idrætten og foreningslivet til for alvor at fylde på den måde, vi kender den, den måde, vi elsker den, den måde, vi søger den. Og det, som måske så står helt tydeligt nu, det er netop, at det aldrig kun er til lyst.

Alt det, der ikke kan planlægges. Alt det, der ikke kan vejes, alt det, der ikke kan måles, det er jo ellers tit noget, de fleste af os kun kan bruge tid på i fritiden. Men her i coronatiden, der har vi for alvor kunnet mærke, at det lige præcis er de ting, der har en værdi, langt ud over det fornøjelige. Det står krystalklart, fordi der er så meget, der er blevet aflyst, der er blevet reduceret. Det føles bare ikke helt rigtigt, fordi det er jo der, vi plejer at mødes som menesker. Det er der, vi plejer at udfolde vores talenter, vores ambitioner, vores lyst til at prøve nye ting. Men lige nu er det desværre rigtigt. Det er rigtigt at passe på hinanden. Og det er rigtigt at holde tilbage, fordi det faktisk er den hurtigste måde også at kunne vende tilbage til alt det, vi savner. Alt det, som inderst er os og vort.

Og hvad er det så egentlig, det, som er os og vort, som vi synger? Det diskuterer vi politikere tit og ofte, men jeg vil her prøve at give mit bud. For vi har jo opbygget et samfund, som man – fra resten af verden, når man kommer hertil –

beskriver som utrolig menneskeligt. "Liveable" hedder det på engelsk. At vi har et samfund, hvor vi formår at få vækst og grønne ambitioner til at gå op. Vi formår både at have høje ambitioner på, at vi skal vide ting, vi skal være produktive, men vi skal også have plads til familieliv.

Set udefra, når man skal prøve at finde ud af, hvor den her menneskelighed kommer fra – den her mulighed for at leve det fulde liv – så kommer det rigtig tit til at handle om rettigheder. Og de er også vigtige – de er et fundament. Det er det, der giver os ret til sundhed, til uddannelse, til et godt arbejdsliv, til en god bolig, til trygge lokalområder, til pension. Men når så trygheden er der, og når adgangen til viden, til vækst og til indflydelse er på plads. Hvad er så meningen med det hele? Hvad er det egentlig, der gør det til mere end bureaukratiske rettigheder, der kan måles og vejes. Hvad er det, der gør, at det bliver menneskeligt?

Meningen mener jeg er, at alle de her ting – hele den her samfunds konstruktion – den er opbygget for netop at give plads til, at vi er mennesker. Og hvad vil det så sige?

Ja, Leonard Cohen han sang: "There's a crack in everything. That's how the light gets in." Et forsøg på en dansk oversættelse er, at der er en revne i alt, det er den måde, at lyset trænger ind. Det er to sætninger, som for mig udkrystalliserer, hvad det vil sige at være menneske.

Nogle gange kommer jeg også til at tænke på de antikke grækere, der jo havde den her idé om, at det kun var det guddommelige, der kunne have den fulde cirkel. Alt, hvad der var menneskeskabt, det var nødt til at have en bøjning. Måske man faktisk dengang huskede mere, end vi husker i dag: at vi mennesker altid stræber efter mere, men vi er i vores inderste alligevel fejlbelagte. Leonard Cohen giver udtryk for det, og det er måske også det, som vi har kunnet mærke her, hvor coronaen har sat nye udfordringer op for vores måde at leve vores liv, som vi plejer, på. Ja, så bliver vi mindet om, at menneskelivet altid kan slå en revne. Og hvordan er det så, vi sikrer, at det bliver en mulighed for, at lyset kan trænge ind?

Det er jo det, kulturen – det er det, kunsten, det er det, foreningslivet, det er det, idrætslivet – giver os. Giver os lyset. Mange af os har vel også haft den tanke – ramt af eftertænkksomheden – om, at når nu det hele blev sænket i hastighed –

hvad er det så, vi bruger vores tid og vores liv på? Hvad er det egentlig, vi savner allermost, når samfundet, som vi kender det, lukker ned? Ja, så er det netop samværet, de fælles oplevelser, muligheden for at komme ud og udfolde sig selv. Så er det det, vi kommer til at savne allermost.

Det fik andre afløb – byggemarkederne fik travlt, men også kunstnerne gik jo virkelig i gang med at finde nye formater. Idrætslivet rakte ud efter hinanden, vi prøvede at mødes færre og på coronasikrede måder. Men også politisk. Her fra regeringen og fra Folketinget, der lagde vi rigtig hårdt ud med at prøve på at finde muligheder så hurtigt som muligt for at kompensere. Det var vigtigt for mig, at kultur- og idrætslivet blev kompenseret på lige fod med det øvrige samfund, for jeg ser alt for tit, at kulturen får en pulje penge, som man så et eller andet sted må skændes om internt. Det har vi sikret. Med hjælpepakkerne i foråret, hvor kulturlivet i høj grad blev lukket ind i de specifikke hjælpepakker, men hvor der også var nogle, der faldt imellem to stole. Vi fik etableret specifikke hjælpepakker, og så fik vi spændt det her kompensationsnet ud.

3 mia. kroner er der blevet sat af, sådan helt specifikt, til kultur-, idræts- og foreningslivet, men jeg bliver nødt til at sige her, at så vigtige, som de her kompensationsordninger var – forudsætningen for, at vi overhovedet stadigvæk er der. Så det, jeg er allermost stolt af, det er faktisk netop kreativiteten. Og også de måder, vi over sommeren – og efter sommeren – fik sat to ekstra ben på, hvordan vi prøver at støtte op politisk.

Det handlede i starten om at lave nogle puljer, der skulle række ud til ensomme. Række ud til de ældre, som jo i den grad var isolerede. Til dem, der er i de sårbare risikogrupper – give dem nogle oplevelser, fordi de er ekstraordinært isolerede og også har været det over længere tid.

Det gav os nogle værdifulde erfaringer sammen med et samarbejde med fondene om kunsten, hvor vi netop gav penge til kunstnere, der gerne ville arbejde med, hvordan man kunne komme ud. Skulle man lave gårdkoncerter, kunne man omlægge det til digital, eller kunne man bare sætte sin kunst op i det offentlige rum, sådan så at man stadigvæk var der for folk i lokalområdet.

Det har virkelig udviklet sig. Udviklet sig på en helt fantastisk måde. Senest havde vi topmøde med de studerende, men det er også blevet til en helt ny måde at støtte på, sådan så at hvor det i foråret handlede rigtig meget om at støtte det,

der ikke kunne lade sig gøre – det, der blev aflyst – så har vi nu det, der hedder aktivitetspuljen, hvor vi går ind og støtter alt det, som egentlig godt kunne lade sig gøre under de restriktioner, der er, men bare ikke er økonomisk rentabelt, så kan man få støtte til, at det i hvert fald kan gå i nul.

Sidst men ikke mindst, så har vi med den seneste aftale fået sat en genstartsmåde at støtte på op. Når den her tale bliver sendt, så vil genstartsteamet være nedsat, og det bliver en samling af folk fra kultur- og idrætsliv, der skal prøve på at arbejde med, hvordan sikrer vi, at arbejdsmarkedet stadigvæk er der for kunstnerne, og hvordan sikrer vi, at vi – under coronasikre restriktioner – stadigvæk kan mødes, stadigvæk kan samles.

Det, at vi har de tre ben nu – at støtte det, der ikke kan lade sig gøre, støtte det, der kan lade sig gøre, men ikke er økonomisk rentabelt, og begynde at udvikle nye metoder – det tror jeg er de tre ben, som vi kan komme igennem den her krise på. Og det jeg ser frem til samarbejdet med alle Folketingets partier om. Sideløbende med de her pakker, så har vi jo også været inde og kigge rigtig meget på restriktionerne. Hvordan kunne vi gøre, at det var coronasikkert, men stadigvæk holde kulturlivet i gang? Jeg vil gerne sige stor tak til alle jer, der knokler med så at få afsprittet og holdt afstand og holde antallet helt rigtigt.

Det er nemlig rigtig, rigtig vigtigt, at vi også turde mødes. Selvom restriktionerne er der. Selvom virussen er der. Så uanset om det er i kunsten, i kulturen, i foreningslivet, i idrætslivet, ja, så når vi mødes sammen, så mærker vi, at vi er sammen om det slid, det er. Om den træthed, der spreder sig, om følelsen af ensomhed, der måske også kan melde sig og angsten for at blive smittet eller at smitte en, man holder af.

Det tror jeg er vigtigt at mærke, at vi er fælles om. Fordi når vi genkender de følelser i hinandens øjne, så tror jeg også, at vi lynhurtigt ser, at vi også er sammen om håbet.

Sammen om at tro på, at vi kan komme igennem det her med fælles hjælp. Og når vi hører klangen fra koncerterne. Når vi inspireres af penselstrøget i maleriet. Når vi hører trænerens opmuntrende stemme. Ja, så er det jo altså rytmeslag, der kan stemme vores hjerter og vores sind til at stå imod og stå igennem og stå sammen og minder os om, at ja, der er nok en revne i alt menneskeskabt, men det er jo den måde, at lyset trænger ind.

Og lyset, det er, at vi her har et samfund, som rækker ud til alle, helt fra første færd, og siger: Du har en stemme, og vi vil gerne høre den. Det kan være i kor. Det kan være solo. Det kan være drama. Det kan være på alle mulige leder og kanter. Men samfundet her er skabt, for at du skal være mere end publikum. Du skal være med i et fællesskab. Du skal have mulighed for at efterleve dine drømme, evner og ambitioner.

Det har jeg selv sat meget på dagsordenen i forhold til børns deltagelse i kulturlivet. Det tror jeg også, at vi kommer til at skulle tale rigtig meget om i forbindelse med medieforlig her i det kommende år, fordi at de sociale medier og hele digitaliseringen jo virkelig også ændrer på den måde, vi ser os selv og ser vores samfund.

Men vores samfund er det samme, og det er stærkt. Og det er godt. Og det er menneskeligt. Fordi det handler om at give os mulighed for at være de skabende, nysgerrige og idérige mennesker, vi gerne vil være, og det lyder så let, men det er det faktisk ikke. Fordi det kan gå galt. Der kan ske en fejl. Vi kan have planer. De bliver ikke til noget. Og så er det, vi skal være der for hinanden – minde hinanden om, at det lige præcis er der, hvor lyset også kan trænge ind.

Så selvom det ikke kun er til lyst, så vil jeg alligevel slutte af med at ønske jer et rigtig godt nytår. Og med et ønske om rigtig god fornøjelse i kulturen, idrætten og foreningslivet. Vi savner dem alle sammen, men de savner også jer. Så pas godt på jeres lokale kulturinstitutioner og foreninger – det vil vi også gøre alt, hvad vi kan for, her inde fra regeringen og Folketinget.

Tak.

Kilde

youtube.com

Kildetype

Transskription

Tags

Nytårstale, Socialdemokratiet

Relateret

Mette Bocks nytårstale
1. januar 2019

Mette Bocks nytårstale
29. december 2017

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/joy-mogensens-nytaarstale-2020>